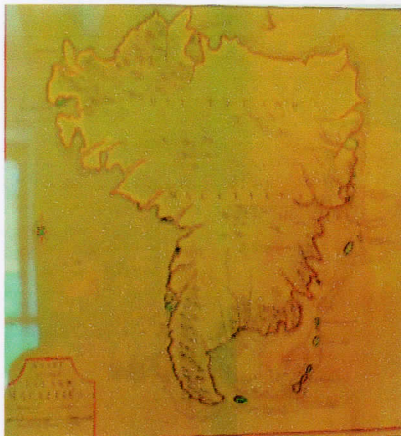

Het geld van Mauritius.

Mauritius werd het eerst ontdekt door de Portugees Pedro Mascarenhas in 1505 en gaf het de naam CERNE, ene Domingo Fernandez gaat het eiland inspecteren en vind het niet nodig het aan Portugal toe te dragen.

Kaart van het eiland Mauritius door G. van der Linden uit 1608. Deze hangt in het museum te Mahebourg waar ook munten van Nederlandse oorsprong zoals de VOC munten te zien zijn.

De Nederlanders die ook het eiland gebruikten als tussenhaven naar hun Indische gebieden, vonden het wel nodig het aan Nederland toe te eigenen.

In 1598 nam Jacob van Nech het eiland in het bezit voor de Verenigde Nederlanden tot 1710. Het kreeg de naam Mauritius, naar Prins Maurits van Nassau (1567-1625).

Dit is een token, dit waren in Mauritius ook betaalmiddelen bij de plaatselijke bevolking, dit is een in de waarde van 5 rupees.

De trots van Mauritius was hun DODO, dat was een vogel van ongeveer 25 kilo met kleine vleugeltjes waarmee hij nauwelijks kon vliegen. Deze hulpeloze vogel werd daardoor door de Nederlandse zee-lieden massaal afgeslacht, alsook waren de eieren en jongen voor de ingevoerde varkens en apen een lekkernij, waardoor de DODO werd uitgeroeid.

Hier enkele voorbeelden van de munten die in omloop waren tot Engeland besloot om de regeerpersoon af te beelden op de munten.

De Nederlanders vonden het een nietig eiland, waardoor in 1715 de Fransen het als hun kolonie innamen en het de naam Ile de France gaven.

In 1810 was Napoleon in oorlog met de Engelsen die het eiland in 1814 het als hun bezit vastlegden en kreeg het zijn oorspronkelijke naam terug.

Op 12 maart 1968 werd het een onafhankelijke staat in het Britse Gemenebest.

Mauritius is een tropisch eiland in de Indische Oceaan met in de win-

ter, dat zijn de maanden juni, juli en augustus, temperaturen van normaal 20 tot 30 graden overdag.

De ligging is ca. 2 uur vliegen ten oosten van het eiland Madagascar. De bevolking bestaat voornamelijk uit Voorindiërs. Verder heeft bijna ieder land dat er voet aan wal zette er personen geïnstalleerd en zijn er afstammelingen van de Nederlandse en Franse kolonisten, voorts Afrikanen, Chinezen, Maleiers, Singalezen en vooral Creolen.

Langs de kusten zijn er nog steeds resten terug te vinden van de Nederlanden en de Fransen.

Zoals reeds vermeld was de Nederlandse nederzetting geen lang leven beschoren en werd het eiland in 1710 ontruimd.

In 1715 namen de Fransen het eiland in bezit en werd de belangrijkste haven Port Louis gedoopt.

De naam werd veranderd, het Franse geld werd in omloop gebracht.

Dat werd het monetaire systeem van de Livre onderverdeeld in 20 sous.

Tijdens de Franse bezetting ontwikkelde het eiland zich tot een voor-

spoedige en sterke kolonie. Lodewijk XVI (1774-1793) voegde het samen met Isle de Bourbon (nu Reunion) tot een geheel. De tussen 1779 en 1781 uitgebrachte 3 sous stukken kwamen in omloop. Op de voorzijde staat, centraal: een kroon en drie lelies, rand: Louis XVI. R.DE FR. ET DE NAV. en op de keer zijde, centraal: de 3 sols. uit 1716 A, rand ISLE DE FR. ET DE BOURBON.

Toen Napoleon I (1804-1814) aan de macht kwam werd het Isle de Bonaparte. De bestuurlijke indeling bleef samen met Isle de France behouden.

Dit werd gemarkeerd met de uitgifte in 1810 van een zilveren 10 Livre stuk met op de voorzijde een gekroonde adelaar en op de keerzijde de waarde aanduiding tussen een krans bestaande uit twee lauwertakken. Bij het uitbreken van de oorlogen die Napoleon voerde om Europa in te lijven, zag Engeland de kans

schon om het eiland te bezetten.

Deze bezetting kreeg bij de vrede van Parijs in 1814 een wet-tig statuut. Het eiland

kreeg opnieuw de naam Mauritius terug.

Tijdens de regering van George IV

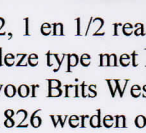
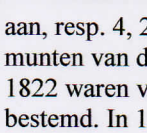
(1820-1830) van Engeland, werden in 1820 de zilveren anchor munten, (genoemd naar het anker dat er op voorkwam) in omloop gebracht.

Deze munten werden in Londen bij de Royal Mint geslagen.

Op de voorzijde staat een gekroond anker en op de keerzijde het wapen van het Verenigd Koninkrijk. Naar het voorbeeld van de Spaanse 8 realen munten. Het zilver gehalte van

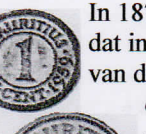

89,2% was gelijk als deze 8 reaal stukken uit die periode. De uitgegeven stukken van 1/2, 1/4, 1/8 en 1/16 dollar waren gelijk

aan, resp. 4, 2, 1 en 1/2 reaal. De munten van deze type met het jaartal 1822 waren voor Brits West India bestemd. In 1826 werden ook de omloop munten voor Mauritius daar naartoe gezonden.

In 1822 werden zilveren munten met een gehalte van 50%, namelijk de 25 en 50 sous zonder jaartal in omloop gebracht. Deze waren in Calcutta, India geslagen en hebben geen munt huisteken. De 25 sous was gelijk aan een 1/16 dollar en de 50 sous aan 1/8 dollar. Vervolgens werden ook de Engelse munten in omloop gebracht, maar deze werden echter niet goed onthaald zodat men tot een beslissing kwam om de kolonie haar eigen muntenstelsel te geven.

In 1876 werd dat in de vorm van de rupee onderverdeeld in 100 cents en niet

het gebrui-kelijk Engelse

muntenstelsel. De nieuwe munteen-

heid, volgens een beslissing van 12 augustus

1876, had een waarde van 4 Mauritius cents per 1 Engelse penny, zodat 960 cents gelijk was aan 1 Engelse pond. De eerste munten kwamen in 1877 in omloop. Op de voorzijde de afbeelding van Koningin Victoria (1837-1901) en op de keerzijde de waarde. De 1, 2 en 5 cents waren gemaakt uit brons en de 10 en 20 cents uit 80% zuiver zilver.

Ondanks de invoering van de cents spreek men nog altijd in Mauritius in de waarde van sous. De Royal Mint had de hulp nodig van de Heaton Mint te Birmingham om de gevraagde hoeveel heden te kunnen aanmaken. Deze munten zijn wel voorzien van de letter H dat verwijst naar Heaton Mint. De laatste munten van Koningin Victoria waren uit 1899 met de 10 cents. Tijdens de regering van haar zoon, Koning Edward VII (1901-1910) werden voor Mauritius geen munten geslagen. Pas onder zijn opvolger Koning George V (1910-1936) werden de munten met zijn beeldenaar voor Mauritius geslagen en dit vanaf 1911 en dit in de vorm van 1, 2 en 5 cents.

De zilveren munten werden niet geslagen. In Mauritius kon ikzelf vaststellen dat al de munten die geslagen en in omloop waren gebracht, nog altijd werden aanvaard als betaalmiddel, maar telkens zeldzamer in 1991 bvb 10 munten op 100 en in 1998 maar 1 op 100, nu zijn deze munten zeldzaam, de bevolking heeft er de waarde van leren kennen, omdat de toeristen deze altijd graag hadden zijn ze zelf deze gaan bijhouden.

In 1934 werden de bestaande types aangevuld met drie nieuwe munten, namelijk de 1/4, 1/2 en de 1 rupee. Normaal zou de 1/4 rupee het 20 centsstuk moeten vervangen maar deze bleven in omloop. Wel werd de munt van 1 rupee heel goed door de bevolking aanvaard. Op de voorzijde staat de buste van de Koning afgebeeld en op de keerzijde staat het wapenschild afgebeeld.

Nadat er voor Koning Edward VII geen munten voor Mauritius werden aangemaakt zouden er bij Koning Edward VIII opnieuw geen munten worden aangemaakt, wat bij deze laatste wel normaal was omdat hij de liefde boven de troon verkoos en dus enkel in 1936 aan het bewind was. Hij werd opgevolgd door zijn broer George VI (1936-1952).

De 2de Wereldoorlog was ook op Mauritius voelbaar op numismatisch gebied. Om de omloop munten op normaal niveau te houden kreeg de munt van Pretoria opdracht om circulatie munten van 1, 2 en 5 cents te slaan. Deze munten hebben de letters SA dat verwijst naar South Africa. Verder werden de 1 en 2 cents jaarlijks aangemaakt en dit van 1943 tot en met 1947. 5 cents van het jaar 1942, 1944 en 1945 waren van brons. Zoals in het thuisland Engeland, werd het zilver in de munten verlaagd naar 50% in de plaats van 92,5%.

Vanaf 1947 verdween het zilver

en werd vervangen door Koper/nikkel. Zo was het vanaf 1947 mogelijk om de te onhandige kleine 10 cents munten te vervangen door de iets grotere 10 cents van koper/nikkel. Deze muntplaatjes waren reeds in Cyprus gebruikt voor de 1 piastermunten.

Door de onafhankelijkheid van India in 1948 werden ook de munten op Mauritius gewijzigd, de titel van keizer (emperor) kwam daarvoor niet meer toe aan Koning George VI en zou op de nieuwe pasmunten vervangen worden met de tekst: KING GEORGE THE SIXTH.

In 1951 zou de Royal Mint bij het aan maken van het 1 rupee muntstukken een fout maken, zo werd vergeten de speciale rand aan te brengen. De security edge bestaat uit een gleuf overlans die daarin

voorzien is van parels. Tijdens de regeerperiode van Koningin Elisabeth II (1952-heden) werden de bestaande types verder aangemaakt, maar als beeldenaar verscheen het portret van de Koningin in de plaats.

In 1971 ter gelegenheid van de onafhankelijkheid van Mauritius werd een proofset in een oplage van 750 sets uitgegeven waarin alle pasmunten alsook 2 bijzondere munten zaten. Deze bijzondere munten waren een 10 rupees van zilver en een 200 rupees van goud. Van de 10 rupees waarop hun DODO is afgebeeld, verscheen ook een omloop munt van koper/nikkel in een oplage van 50.000 stuks, het ontwerp was van Christopher Ironside. Zoals reeds vermeld is de Dodo uitgeroeid door Nederlandse zeelieden en de eieren (één per nest) en jongen, waren een lekkernij voor de ingevoerde varkens en apen.

Reeds in 1861 was de Dodo op Mauritius verdwenen. Wel was er een aanverwante diersoort op Reunion, ook deze was het zelfde lot toegeëld en verdween rond 1750, alsook een derde soort, leefde op het eiland Rodriguez, een eiland iets ten noorden van Madagascar. Deze zou in de tweede helft van de 18de eeuw zijn uitgestorven.

De gouden 200 rupees, waarvan ook een munt werd gemaakt voor de omloop, werden er 2.500 stuks geslagen met op de keerzijde een gezin dat van de paradijselijke omgeving geniet.

In 1975 werden een drietal munten ten gunste van het Wereld Natuur Fonds uitgegeven. Een zilveren 25 en 50 rupees, met als afbeelding voor de 25 rupees een vlinder en de 50 rupees een torenvalk, een Mauritiantaanse vliegenvanger werd afgebeeld op de gouden 1.000 rupees.

Verder werd er in 1978 voor de 10de verjaardag van de onafhankelijkheid een zilveren 25 en een gouden 100 rupees uitgegeven. Op de voorzijde van deze munt staat Sir Seewoosagur Ramgoolam afgebeeld en op de keerzijde het Parlementsgebouw.

Omdat Mauritius deelnam aan een jubileum ter ere van Koningin Elisabeth II, werd er in 1977 een zilveren regeringsjubileum munt van 25 rupees uitgegeven, deze werd geslagen in koper/nikkel en in zilver proefkwaliteit. Op de voorzijde Koningin Elisabeth en op de keerzijde een werkmans die het suikerriet aan het hakken is met een korte rietsabel waarvan ik er een in mijn verzameling heb.

Andere bijzondere uitgaven in de jaren tachtig zijn een zilveren 10 rupees en een gouden 1.000 rupees voor het huwelijk van Prins Charles en Lady Diana; een 10 rupees voor de Wereldvoedseldag 16 oktober 1981, een zilveren 25 en ten slotte een gouden 1.000 rupees voor het jaar van de Gehandicapten in 1982. In 1987 werd de staatsvorm veranderd op Mauritius. Men kreeg een zelfbestuur met een ministerpresident aan het bewind. Er werd een proefset uitgegeven, met daarin de zes nieuwe circulatiemunten.

-1 en 5 cents, een stalen munt met een laag koper aan de buitenkant.
-20 cents en een 1/2 rupee een stalen munt met een laag nikkel aan de buitenkant.

-1 en 5 rupees van koper/nikkel. De 2 en 10 cents munten werden niet meer geslagen en de 1/4 rupee werd vervangen door het 20 cents-stuk dat terug in omloop werd gebracht. De 5 rupees dat vroeger wel in omloop was geweest als

token, werd nu een officiële omloopsmunt. Het is een mooie munt met op de keerzijde twee palmbomen als afbeelding met boven aan tussen de bomen de waarde (5).

Een jaar na het zelfbestuur, werden er in 1988 door de Bank van Mauritius vier gouden munten geslagen van bijna 92% zuiver goud. Op de voorzijde Sir Anerood Jugnauth omringt met de tekst: The Rt Hon

Sir Ane-rood Jugnauth pc oc ecmg Mauritius en op de keerzijde de DODO omringt met de tekst: 1988-The Dodo. Rs 1000 — one ounce fine gold, zie afbeelding.

Verder werd de zelfde munt geslagen in de waarden van 500 rupees (1/2 oz), 250 rupees (1/4 oz) en 100 rupees (1/10 oz).

Bij het lezen van dit artikel, werd de mogelijk geboden om de omloop munten van Mauritius via de uitleg en de afbeeldingen te overlopen. De munten van Mauritius zijn een heel interessant verzamelgebied. De oplagen zijn soms erg klein wat terug te vinden is in het zoeken eraan. Voor de verzamelaar van goede kwaliteitsmunten kunnen deze hun levenlang zoeken.

De 1, 2 en 5 cents exemplaren zijn bijna altijd versleten door hun lange omloopstijd en de 5 cents van Koningin Victoria zijn zeldzaam in betere kwaliteit en nauwelijks te vinden.

Geraadpleegde Litteratuur:

-*The Guide Book and Catalogue of British Commonwealth coins 1649-1971*, 3de editie, Winnipeg, Canada 1971.

-*Coins of the World 1750-1850*, W.D.Craig, 2de editie, Racine, USA 1971.

-*Standard Catalog of World Coins*, Chester L. Krause & Clifford Mishler, Colin R. Bruce editor, Iola, USA 1990 en verder.

-*De Grote Winkler Prins*, deel 12, Amsterdam - Brussel 1974.

-*Eigen opzoeken ter plaatse in het Museum van Mahebourg en plaatselijke bevolking*.

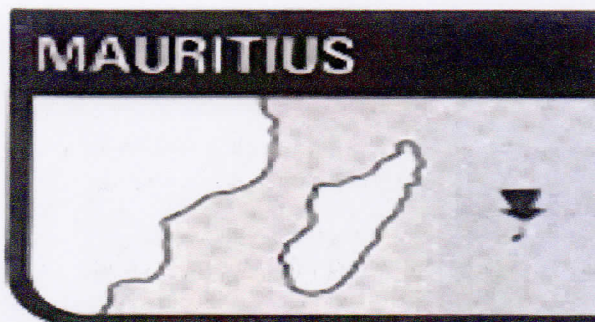
Dit hoofdstuk werd volledig gedaan aan de geschiedenis en de munten, het volgende deel gaat enkel over het papiergeld.

Met als slot het veel besproken 20 rupees bankbiljet.

Geschreven en samengesteld door ons clublid: Jacques Priem.

Langs deze weg wil ik ook nog de leden eraan herinneren, dat voor personen die inlichtingen over hun verzameling munten, altijd hun vragen kunnen doen via een zoekertje in ons maandelijks clubblad, dan zal het antwoord in het clubblad worden afgedrukt zodat we andere leden die graag over deze onderwerpen iets willen weten, het kunnen bijbrengen.

Dit hoofdstuk gaat uitsluitend over het papiergeld op Mauritius vanaf 1814.

Van de ontdekking van Mauritius tot de bezetting door de Engelsen werd er op Mauritius geen geld in omloop gebracht, niet door de Portugezen, Nederlanders of Fransen.

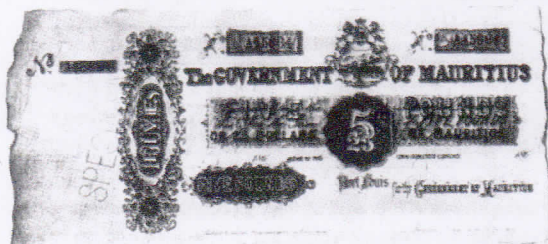
1 dollar Port Louis 01/09/1842 noodgeld voor Mauritius in afwachting van eigen papiergeld.

De Engelsen die het als een kolonie beschouwden brachten er het eigen geld van Mauritius in omloop, dat werd eerst door een Speciaal Financieel Committee in een spoedtoestand gedaan, er werd papiergeld aangemaakt in de waarde van een dollar.

Eerste papiergeld voor Mauritius in de waarden van 5 en 10 rupees 1848-1849.

Het gouvernement dat werd opgericht voor Mauritius zorgde dat de dollar werd vervangen door de rupee. Reeds na enkele jaren daarna werd de eerste rupees aangemaakt.

Van 1860 tot 1867 werden er in de waarden van 5 en 10 shilling alsook van 1 en 5 pond, bankbiljetten voor

Mauritius aangemaakt.

Het monetaire stelsel werkte tot 1848 als volgt: 5 dollar en ook 20 shillings waren gelijk aan 1 pond en 12 pence gelijk aan 1 shilling.

50 rupees van 01/12/1876 die de plaats van de pond voor altijd zou verdringen.

Na 1848 en bij het invoeren van de rupee werd van het Engels stelsel afgestapt en werd 1 rupee gelijk aan 100 cents. Er werd nog eenmaal overgegaan naar het pond systeem maar in 1876 deed de rupee voor altijd zijn intrede, de pond bleef wel in circulatie. De verhouding was vier cents voor een penny of 48 cents voor een shilling of 9 rupees 60 voor een pond.

Van 1876 werden er opnieuw de bankbiljetten in rupees aangemaakt en in omloop gebracht. Dit is een biljet van 1 rupee uit de periode 1919-1928.

Op de eerste rupee bankbiljetten stond de waarde met nummers, handtekeningen en veel tekst, deze waren van slechte kwaliteit, maar dat verbeterde geleidelijk aan, met vanaf 1919 afbeeldingen van bergen met schepen op de oceaan op de voorgrond.

Samen met de 10 rupee kwam de 5 rupee vanaf 1830 op Mauritius in omloop, afbeelding van George V kwam er op de voorzijde te staan.

Vanaf 1930 werden de bankbiljetten voorzien van het wapenschild van Mauritius, ook verscheen de afbeelding van de regerende persoon op het biljet.

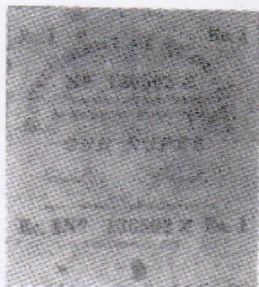
Dit is de eerste type bankbiljetten van George VI.

Dat was eerst Koning George V gevolgd door George VI, zoals bij de munten waren de afbeeldingen van Edward VII en VIII ook niet te zien.

Onder George VI werden er ook biljetten van 25 en 50 cents samen met de rupee biljetten gemaakt, dit is het 2de type bankbiljet van hem.

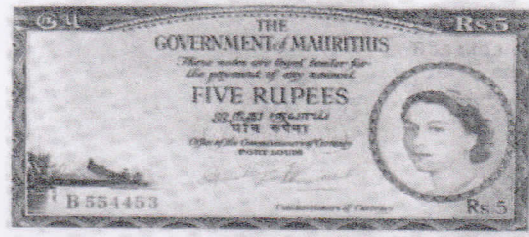
Ook zou Koningin Victoria, de eerste persoon die over Mauritius regeerde in tegenstelling tot de munten geen afbeelding op de bankbiljetten hebben en dat om de eenvoudige reden dat er voor Mauritius pas vanaf 1907 de eerste regeerpersoon werd afgebeeld.

Nood biljet van 27/03/1942 van Mauritius.

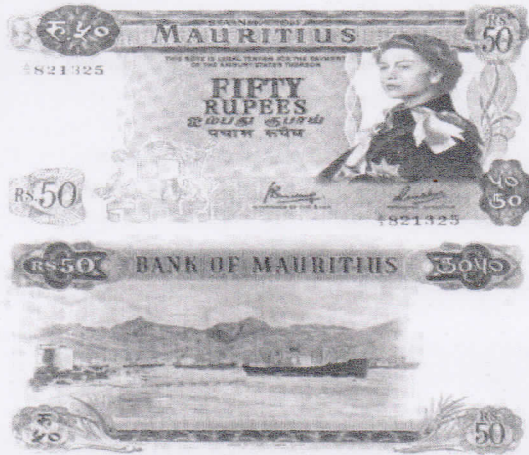
Eerst nog even vermelden dat na het dollar bankbiljet dat uit de noodtoestand als eerst bankbiljet voor Mauritius werd aangemaakt er in de tweede Wereldoorlog voor de tweede maal noodgeld in omloop werd gebracht.. Zodat dit met zich mee bracht dat de afbeelding van de regerende persoon even van de bankbil-

jetten zou verdwijnen en enkel de tekst erop kwam, zie noodbiljet uit 1942.

Eerste type bankbiljetten van Koningin Elisabeth II in de waarde van 5, 10, 25 rupees 1954. ook werden er bankbiljetten van 1.000 rupees.

Voor Koningin Elisabeth II zou dat nog interessanter worden, want in 1967 werden er nog voordat Mauritius onafhankelijk werd, door de Bank van Mauritius een geheel nieuwe serie van bankbiljetten in omloop gebracht met een nieuwere versie van een afbeelding van de Koningin.

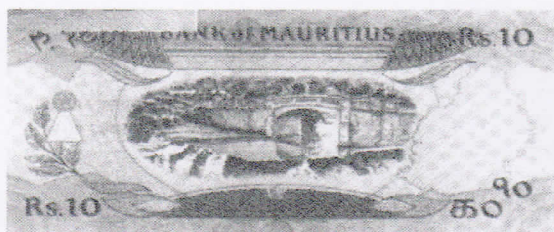
Tweede type bankbiljetten van Koningin Elisabeth II uit 1967 in de waarden van 5, 10, 25 en 50 rupees ter vervanging voor deze van 1954.

Deze zouden officieel in omloop blijven tot men in 1985 een nieuwe serie bankbiljetten zou aanmaken. De nieuwe bankbiljetten hadden een grote variatie aan afbeeldingen van gebouwen, landschappen, bruggen en dieren tot personen.

De voorzijde van dit 10 rupees biljet werd gebruikt voor de volledige serie van 1985.

Hierbij enkele afbeeldingen van bankbiljetten vanaf 1985 voor Mauritius, waarop afbeeldingen van het

*eiland
voorkomen
zoals ber-
gen, sche-
pen, ge-
bouwen,*

bruggen en dieren.

Zoals op de munten verscheen eerst Sir Seewoodsagar Ramgoolam, gevolgd door Sir Anerood Jugnauth en Sir V. Ringadoo. Maar ook Lady Jugnauth kreeg een afbeelding op het bankbiljet, vermeld in de standard catalog of "World paper Money" 7de editie deel 2 bladzijde

De 200 rupees heeft de afbeelding van Sir Seewoodsagar Ramgoolam en de 500 rupees deze van Sir Anerood Jugnauth met de drie voor gaande uit de serie van 1985 en met de uitgifte van 1000 rupees met de afbeelding Sir Ringadoo is de uitgave bankbiljetten 1985 compleet.

Het bankbiljet van 20 rupees heb ik niet vermeld bij serie van 1985 ook al werd deze voor die serie aangeemaakt en in oploop gebracht. Omdat ik dit bankbiljet even speciaal wil toelichten. Dit bankbiljet van 20 rupees werd bij de uitgifte een bron van ergernis en discussie onder de bevolking van Mauritius.

Het 20 rupees bankbiljet werd bij de uitgifte door de overgrote meerderheid van de bevolking ter discussie gesteld. Namelijk als men weet dat de bevolking van Mauritius uit een grote mengeling van bevolkingsgroepen bestaat, men vind er zowel arabieren, moslims, indoes, Kristenen en nog veel andere geloofs-groepen.

Maar, eigenlijk ging het hier niet speciaal omdat het een vrouw was die er werd op afgebeeld, want vroeger had men toch ook de afbeelding van Koningin Elisabeth II op de bankbiljetten. Er was namelijk een wet die zegde dat men op de bankbiljetten enkel belangrijke personen mag afbeelden en de vrouw van Sir Anerood Jugnauth was dat natuurlijk niet, er werd dan ook uitdrukkelijk gevraagd om dit bankbiljet in te trekken en uit circulatie te nemen.

Nu kan ik namelijk nergens vinden of dit wel degelijk is gedaan, maar volgens de mensen die mij dit verhaal hebben gedaan zou dat wel zijn gedaan.

Geraadpleegde Litteratuur;

Standard catalog of World Paper Money 7de editie deel 2 van Albert Pick - Neil Shafer, editor - Colin R. Bruce II, editor.

Verder heb ik de meeste gegevens bij de plaatselijke bevolking gekregen.

Dit artikel kwam tot stand als herdenking aan mijn nu vijf jaar geleden overleden vriend uit Mauritius namelijk de heer Krishna Ramsamy.

Dromen geen bedrog.

Nee dromen zijn geen bedrog, dromen komen tot stand door dingen waar men dagelijks mee moet leven, daarom dat dromen altijd iets betekenen in ons leven. Mensen dromen dat ze op de vlucht proberen te lopen, maar ze geraken niet vooruit, of ze willen iets ophalen, maar als ze terug willen, komen ze in een andere decors terecht of lopen verloren. Men droomt over borstjes, lege bierbakken of van uw schoonmoeder? Elke droom heeft zijn verklaring. Daarom breng eens een bezoek aan de web-site. <http://www.dreamloverinc.com/home.htm>.